

și artistice ale popoarelor din Orient și Europa, istoria și filozofia modernă și contemporană, stăpînirea cîtorva limbi de largă circulație, interesul pentru marea literatură a vremii — toate acestea dovedesc curiozitatea unui spirit însetat, dar și varietatea izvoarelor vastei sale culturi. Unul din aceste izvoare a fost și cultura rusă.

S-a observat că Eminescu a manifestat un anumit interes față de diferite aspecte ale culturii popoarelor slave: a acordat găzduire și a reprodus în «Timpul» și în «Fântâna Blanduziei» traduceri din eposul popular sîrbesc¹, a frecventat din proprie inițiativă cursurile de filologie slavă la universitatea din Berlin², și a posedat o temeinică cunoaștere a paleografiei chirilice³, precum și noțiuni de limbă paleoslavă, rusă (rutheană), polonă, bulgară, sîrbă⁴, a întocmit un breviar de „Gramatică slavă”⁵, „Cheia numerelor greco-slavone”⁶ etc. Dar o simpatie și un interes deosebit a nutrit mai ales pentru literatura rusă. Se cunosc puține lucruri despre lecturile poetului

¹ G. Mihăilă, *100 de ani de la moartea marelui filolog și folclorist sîrb Vuk Stefanović Karadžić*, în „Lucefărul”, VII, nr. 22, 1964. Autorul articolului ne comunică și o inadvertență strecurată în textul acestui articol: traducătorul „Baladelor serbe”, publicate în „Traian” este Dionisie Miron, jurnalist, prieten al lui Eminescu, și nu B. P. Hasdeu.

Traducerile românești din eposul sîrbesc, pe lângă acele reproduse (sau reluate) din „Traian”, se datoresc aceluiași Dionisie Miron. Aceste traduceri apar în „Timpul” din 1880—20 de balade (dintre care 4 despre Crăișorul Marcu) și 2 poezii lirice, în 21 de numere, între nr. 76—148 din 3 și pînă la 5 iulie; 1881 — o baladă în nr. 18 din 3 martie; 1882 — 19 balade (18 despre Crăișorul Marcu), în 28 de numere, între nr. 71 și 139, de la 2 aprilie și pînă la 28 iunie. În total 42 de „balade serbe” dintre care 22 despre Crăișorul Marcu. În „Fântâna Blanduziei” apar 13 „balade serbe despre Crăișorul Marcu” care coincid cu cele din „Timpul”, în 12 numere: între nr. 2 din 11 decembrie 1888 și pînă la nr. 14 din 12 martie 1889. Tot aicea apare o introducere la aceste balade (nr. 1 din 3 decembrie 1888), pe care o mai găsim în „Timpul” (nr. 74 din 6 aprilie 1882), unde se specifică că a fost reprodusă din „Traian”. O parte din „baladele serbe” apărute în „Timpul” și „Fântâna Blanduziei” în perioada în care a fost redactor Eminescu fuseseră tipărite anterior în „Traian”. Din cele 17 balade despre Crăișorul Marcu apărute în „Traian” numai 7 coincid cu acelea apărute în „Timpul” din 1882 și numai 3 cu cele apărute în „Fântâna Blanduziei”. Dar toate cele din „Fântâna Blanduziei” le găsim anterior în „Timpul” de unde au fost reproduse. „Balade” serbe mai apăruseră și în „Convorbiri Literare”. După cum reiese din nota asupra colaboratorilor revistei „Fântâna Blanduziei”, Dionisie Miron răspundea de literaturile slave.

² A frecventat cursul lui Ebel „Vergleichen Grammatik der slavischen Sprachen”. Vezi amănunte la Perpessiciu, M. Eminescu, *Opere*, vol. III, p. 176.

³ Eminescu dovedea «o excelentă cunoaștere a grafiei cirilice celei mai dificile...» Amănunte la A. I. Elian, *Eminescu și vechiul scris românesc*, în SCB, 1955, p. 135.

⁴ Cf. M. Eminescu, ms. rom. 2255, f. 375; M. Eminescu, *Scrieri politice și literare*, vol. I (1870—1877), Minerva, București, 1905, ediție critică de I. Scurtu, p. 356 (în continuare această ediție va fi citată prescurtat: M. E., S. P. și L.).

⁵ Ms. 2307, coperta finală. Vezi considerații în M. Eminescu, ed. Perpessiciu, vol. III, p. 16.

⁶ Cf. A. I. Elian, *art. cit.*, p. 135—137. Într-un articol s-a ocupat și de „introducerea limbii slavice în afacerile publice ale românilor” pe bază de „documente autografe” (Vezi M. E., S. P. și L., p. 399). În colecția de manuscrise din biblioteca personală, poetul păstra manuscrisul în chirilică *Elisaveta sau cei surghiuniți în Siberia*, «prescris în orașul Nicolae în anul 1830 de Alexandru Roșculescu» sec. XIX, (ms. rom. 3142). În articolele politice și literare poetul a făcut adesea referiri la scriitorii și literaturile slave. Vezi și G. Călinescu, *Viața lui M. Eminescu*, ed. IV, Buc., 1864, p. 308.